

GLOBAL IQTISODIYOTDA RAQAMLASHTIRISHNING ZARURLIGI VA UNING ASOSIY INSTRUMNETLARI

Yuldashev Bilolxon Saminjon o'g'li

Toshkent moliya instituti

Bank ishi fakulteti 2-kurs talabasi

E-mail: bilolxony15@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola global iqtisodiyotda raqamlashtirish zarurati va internet global savdo va savdoni qanday osonlashtirganini o'rganadi. Unda raqamlashtirishning afzalliklari, jumladan samaradorlik va mahsuldorlikni oshirish, biznesning yangi imkoniyatlari va jahon bozorlariga chiqish masalalari muhokama qilinadi. Maqolada, shuningdek, kiberxavfsizlik tahdidlari, ma'lumotlarning maxfiyligi bilan bog'liq muammolar, raqamli tafovut, ish joyini almashtirish va tartibga solish talablari kabi raqamlashtirish bilan bog'liq muammolar va xavflar ko'rib chiqiladi. Xulosa qilib aytganda, raqamlashtirish va internet biznes va jahon iqtisodiyoti uchun ko'p foyda keltirgan bo'lsa-da, ushbu texnologiyalar bilan bog'liq potentsial qiyinchiliklar va xavflardan xabardor bo'lish va imtiyozlardan foydalanishda davom etishda ularni yumshatish uchun choralar ko'rish muhimdir. global iqtisodiyotda innovatsiyalar va o'sishni rag'batlantirish uchun raqamlashtirish va internet.

Kalit so'zlar: Raqamlashtirish, global iqtisodiyot, internet, elektron tijorat, aloqa, ma'lumot almashish, to'lovlarni qayta ishlash, kiberxavfsizlik, ma'lumotlar maxfiyligi, raqamli tafovut, ish joyini almashtirish, tartibga solish, innovatsiyalar, o'sish.

Global iqtisodiyot kontekstida raqamlashtirish an'anaviy analogga asoslangan tizimlar va jarayonlarni raqamli tizimlarga aylantirish jarayonini anglatadi. Bu ma'lumotlar va ma'lumotlarni yaratish, saqlash, qayta ishlash va almashish, shuningdek, global miqyosda biznes, jismoniy shaxslar va hukumatlar o'rtasida tranzaksiyalar va o'zaro aloqalarni amalga oshirish uchun raqamli texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Global iqtisodiyotdagi raqamlashtirish korxonalarining ishlash uslubini o'zgartirib, ularni yanada samaraliroq, samaraliroq va global bozorda raqobatbardosh qiladi. Bu, shuningdek, ilgari imkonsiz yoki analogli tizimlar yordamida amalga oshirish qiyin bo'lgan yangi biznes modellari va imkoniyatlarni yaratishga imkon beradi.

Internet global savdo va savdoni bir necha jihatdan osonlashtirdi:

A) Aloqa va hamkorlik: Internet korxonalariga turli geografik joylardan yetkazib beruvchilar, hamkorlar va mijozlar bilan muloqot qilish va hamkorlik qilish imkonini berdi. Bu jismoniy sayohat va yuzma-yuz uchrashuvlarga bo'lgan ehtiyojni kamaytirdi, bu esa korxonalariga vaqt va pulni tejash imkonini berdi.

B) Axborot almashish: Internet korxonalariga global bozor tendentsiyalari, iste'molchilarning xohish-istaklari va tartibga soluvchi talablar haqidagi ma'lumotlarga kirishni osonlashtirdi. Ushbu ma'lumotlar korxonalariga turli mamlakatlardagi mijozlar ehtiyojlarini qondiradigan mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqish va bozorga chiqarishga yordam beradi.

C) To'lovlarni qayta ishlash: Internet ham xavfsiz va qulay to'lovlarni qayta ishlash tizimlarini taqdim etish orqali global savdoni osonlashtirdi. PayPal, Stripe va Square kabi raqamli to'lov tizimlari korxonalar uchun valyuta yoki joylashuvdan qat'i nazar, butun dunyo bo'ylab mijozlardan to'lovlarni qabul qilishni osonlashtirdi.

D) Onlayn bozorlar: Amazon, Alibaba va eBay kabi elektron tijorat va onlayn bozorlarning o'sishi korxonalariga o'z mahsulotlari va xizmatlarini butun dunyo bo'ylab mijozlarga sotishni osonlashtirdi. Onlayn bozorlar turli mamlakatlarda jismoniy ishtirok etish uchun resurslarga ega bo'lmagan korxonalar uchun kirish to'siqlarini kamaytirdi.

Umuman olganda, internet korxonalariga global bozorlarga chiqish, turli mamlakatlardagi hamkorlar bilan hamkorlik qilish hamda ilgari mavjud bo'lmagan ma'lumotlar va resurslardan foydalanish imkonini berib, ularning faoliyat yuritish uslubini o'zgartirdi. Internet, shuningdek, global iqtisodiyotda korxonalar uchun innovatsiyalar va rivojlanish uchun yangi imkoniyatlar yaratdi.

Internet orqali raqamlashtirishdan foyda ko'rgan ko'plab korxonalar mavjud. Mana bir nechta misollar:

1. Amazon: Amazon dunyodagi eng yirik onlayn chakana sotuvchilardan biri bo'lib, raqamlashtirishdan katta foyda ko'rdi. Kompaniya butun dunyo bo'ylab xaridorlar va sotuvchilarni bog'laydigan global bozorni yaratish uchun internetdan foydalangan. Amazonning murakkab logistika tarmog'i va ma'lumotlar tahlilidan foydalanish kompaniyaga ta'minot zanjirini optimallashtirish va mijozlarga tez va samarali yetkazib berish imkonini berdi.

2. Airbnb: Airbnb - bu sayohatchilarni o'z mulklarini ijaraga beradigan uy egalari bilan bog'laydigan onlayn bozor. Kompaniya uy egalari o'z mulklarini ro'yxatga olish va sayohatchilarga turar joy topish va bron qilish imkonini beruvchi platforma yaratish uchun internetdan foydalangan holda raqamlashtirishdan foyda ko'rdi. Airbnb ma'lumotlar tahlili va foydalanuvchi tomonidan yaratilgan kontentdan foydalanish kompaniyaga foydalanuvchi tajribasini shaxsiylashtirishga va mijozlariga yaxshiroq tavsiyalar berishga yordam berdi.

3. Alibaba: Alibaba Xitoyning elektron tijorat kompaniyasi bo'lib, u Xitoy biznesi uchun global bozorni yaratish uchun internetdan foydalangan holda raqamlashtirishdan foyda ko'rgan. Kompaniya xitoylik korxonalariga o'z mahsulotlarini butun dunyo bo'ylab mijozlarga sotish imkonini beruvchi murakkab logistika va to'lovlarni qayta ishlash tizimlarini ishlab chiqdi.

4. Uber: Uber haydovchilarni chavandozlar bilan bog'laydigan platforma yaratish uchun internetdan foydalangan holda raqamlashtirishdan foyda ko'rgan sayohatlarni taqsimlovchi kompaniya. Uber'ning ma'lumotlar tahlili va mashinani o'rganishdan foydalanishi kompaniyaga narxlarni belgilash va marshrutlash algoritmlarini optimallashtirish imkonini berdi, bu esa o'z mijozlari uchun yanada samarali va tejamkor transportni ta'minladi.³⁹

Umumiy qilib aytganda, bu korxonalar yangi biznes modellari va imkoniyatlarini yaratish, mijozlar tajribasini yaxshilash, samaradorlik va mahsuldorlikni oshirish uchun internet va raqamlashtirishdan foydalangan.

Raqamlashtirish va internet biznes va jahon iqtisodiyoti uchun ko'p foyda keltirgan bo'lsa-da, bu texnologiyalar bilan bog'liq bir qancha qiyinchiliklar va xavflar ham mavjud.

Bir nechta misollar keltirishimiz mumkin:

1. Kiberxavfsizlik: Korxonalar internet va raqamli texnologiyalarga ko'proq ishonar ekan, ular kiberhujumlarga nisbatan zaifroq bo'ladi. Xakerlik, zararli dastur va phishing kabi kiberxavfsizlik tahdidlari maxfiy ma'lumotlarni buzishi, operatsiyalarni buzishi va kompaniya obro'siga putur etkazishi mumkin.

2. Ma'lumotlarning maxfiyligi: Shaxsiy ma'lumotlarni to'plash, ishlatish va almashish raqamli asrda tobora kengayib bormoqda. Bu ma'lumotlar maxfiyligi va kompaniyalar va hukumatlar tomonidan shaxsiy ma'lumotlardan suiiste'mol qilinishi mumkin bo'lgan xavotirlarni keltirib chiqardi.

3. Raqamli bo'linish: Internet korxonalariga global bozorlarga chiqish imkonini bergan bo'lsa-da, raqamli texnologiyalardan foydalana olmaydigan ko'plab odamlar va mintaqalar mavjud. Bu raqamli tafovutni yaratdi, bu iqtisodiy imkoniyatlarni cheklashi va ijtimoiy tengsizliklarni kuchaytirishi mumkin.

4. Ish o'rinlarining kamayishi: Raqamlashtirish va sun'iy intellekt va robototexnika kabi avtomatlashtirish texnologiyalaridan foydalanish ma'lum sohalarda ish o'rinlarini almashtirish potentsialiga ega, bu esa ish o'rinlarining yo'qolishiga va iqtisodiy tanazzulga olib keladi.

1. ³⁹ "The Digital Economy & Society Index (DESI)." European Commission, 2021.

5. Tartibga solish va muvofiqlik: Raqamli texnologiyalardan foydalanishning ortib borishi yangi tartibga solish va muvofiqlik talablariga ham olib keldi. Korxonalar ma'lumotlar maxfiyligi, kiberxavfsizlik va intellektual mulk va boshqalar bilan bog'liq turli qonun va qoidalarga rioya qilishlari kerak. Bu, ayniqsa, kichik va o'rta korxonalar uchun qiyin va qimmat bo'lishi mumkin.

Raqamlashtirish va internet biznes va jahon iqtisodiyoti uchun ko'p foyda keltirgan bo'lsa-da, ushbu texnologiyalar bilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan muammolar va xatarlardan xabardor bo'lish va ularni yumshatish choralarini ko'rish zarur.

Xulosa qilib aytganda, raqamlashtirish korxonalarga jahon bozorlariga chiqish, samaradorlik va mahsuldorlikni oshirish hamda yangi biznes modellari va imkoniyatlarini yaratish imkonini berib, global iqtisodiyotni o'zgartirdi. Internet ushbu o'zgarishlarning asosiy haydovchisi bo'lib, elektron tijorat, aloqa, ma'lumot almashish va to'lovlarni qayta ishlash orqali global savdo va tijoratni osonlashtirdi. Biroq, har qanday texnologiyada bo'lgani kabi, raqamlashtirish va internet bilan bog'liq muammolar va xavflar ham mavjud, jumladan kiberxavfsizlik tahdidlari, ma'lumotlar maxfiyligi bilan bog'liq muammolar, raqamli tafovut, ish joyini almashtirish, tartibga solish va muvofiqlik talablari. Biznes va hukumatlar global iqtisodiyotda innovatsiyalar va o'sishni rag'batlantirish uchun raqamlashtirish va internetning afzalliklaridan foydalanishda davom etgan holda, ushbu muammo va xatarlardan xabardor bo'lishlari va ularni yumshatish choralarini ko'rishlari muhim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLARI

1. "Digital Transformation Initiative: World Economic Forum." World Economic Forum, 2018.
2. "Globalization, Digitization, and Jobs: A Changing World Order?" International Monetary Fund, 2019.
3. "The Digital Economy & Society Index (DESI)." European Commission, 2021.
4. "The Internet Economy in the G-20." The Boston Consulting Group, 2018.